

Rozdział 1

Ekonomiczno-instytucjonalne uwarunkowania bankructw i upadłości

Elżbieta Mączyńska

1.1. Upadłości przedsiębiorstw w kontekście ekonomii kryzysu

1.1.1. Wprowadzenie

Upadłości przedsiębiorstw są nieodłączną cechą gospodarki rynkowej. Stanowią prawne narzędzie oczyszczania rynku z jednostek, które nie są w stanie sprostać jego wymogom dotyczącym efektywności i konkurencyjności. Upadłość przedsiębiorstwa to kategoria prawna, ściśle uregulowana w ustawodawstwie krajów o gospodarce rynkowej. Postępowanie upadłościowe podlega określonym w prawie upadłościowym i naprawczym procedurom, w wyniku których przedsiębiorstwo może przestać funkcjonować (upadłość likwidacyjna) lub może być, decyzją sądu upadłościowego, poddane procesom naprawczym, w tym proefektywnościowej restrukturyzacji⁴.

Pojęcie „upadłość” nie jest tożsame z pojęciem „bankructwo”. Bankructwo to kategoria ekonomiczna oznaczająca zakończenie działalności gospodarczej z powodu jej nieefektywności, ponoszenia strat i narastania długów (wierzytelności). Jednak nie każde bankructwo znajduje finał w sądzie upadłościowym. Nie trafiają tam przedsiębiorstwa, które mimo niepowodzenia w działalności gospodarczej, są w stanie spłacić długi ze źródeł znajdujących się poza firmą (np. z indywidualnych środków właścicieli, w tym z funduszy rodzinnych i innych). Zgodnie z obowiązującymi regulacjami, nie mogą być objęte postępowaniem upadłościowym przedsiębiorstwa, które nie są w stanie pokryć kosztów takiego postępowania⁵. Stąd też, w sensie ekonomicznym, istnieje zjawisko „cichych śmierci” przedsiębiorstw, mimo że w sensie prawnym nie dochodzi do ich upadłości.

Wskazuje to na złożoność pomiarów i analizy procesów upadłości i bankructw przedsiębiorstw, a zarazem na zawodność statystyki dotyczącej tego obszaru. Na to

⁴ Ustawa z 28 lutego 2003 r. *Prawo upadłościowe i naprawcze* (Dz.U. Nr 60, poz. 535).

⁵ Ibidem, „Od wnioskodawcy sąd może zażądać zaliczki na koszty postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości pod rygorem odrzucenia wniosku. Przepisu nie stosuje się w przypadku, gdy wnioskodawcą jest dłużnik. Na postanowienie sądu zażalenie nie przysługuje”.